

ELIZA NEEMT TE GILGAL DE DOOD UIT DEN POT.

II KONING. IV: 38-41. *

Als nu Eliza weder te Gilgal quam, zo was 'er honger in dat land, ende de zonen der Profeten zaten voor zyn aanzigte: ende hy zeide tot zynen jongen: Zet den groten pot aan, ende zied moes voor de zonen der Profeten. Doe ging een uit in 't veld om moeskruiden te lezen, ende hy vond eenen wilden wynstok, ende las daar van, zyn kleed vol wilde coluquinten, ende quam, ende sneedze in den moespot, want zy en kendenze niet. Daar na schepten zy voor de mannen op, om te eten: ende het geschiedde, als zy aten van dat moes, dat zy riepen, ende zeiden, Man Gods, de dood is in den pot, ende zy en konden 't niet eten. Maar hy zeide, Brengt dan meel: ende hy wierp het in den pot: ende hy zeide, Schept voor het volk op, dat zy eten; Doe en was daar niet quaads in den pot.

Ziet des HEEREN oog is over de gene die Hem vree- INLEIDING.

zen, op de gene die op zyne goedertierenheid hopen: om hunne ziele van de dood te redden, en om hen by het leven te houden in den honger: zo luid de taal: Psalm. 33: 18, 19.

Schoon des HEEREN oogen de ganfche aarde doorloopen; om alle menschen kinderen te proeven; heeft Hy egter een byzonder goedgunstig oog en toegenegen hert omtrent zyne kinderen, die Hem vreezen met een kinderlyke liefdevreeze, en op zyne Goedertierenheid hopen, wagtende op zyne Vaderlyke Goedheid, Wysheid,

* Confer Dissertat. de Pulve Colocynthidum, farina per Elifam condita, ejusque mysterio: auctore W. E. Ewald. Bremæ 1726.

heid, Magt en Trouwe, Die alle zyne beloften tot ja en amen zal maken.

De Bewyzen van zyne Vaderlyke Ontfermingen bestaan hier in 1. dat Hy *hunne ziele van de dood zal redden*: in hoedanige *verzoeking* en dodelyke gevaren zy komen mogen, naar den in- of uitwendigen mensche; zodatze reeds het vonnis des doods in zig ontfangen: Hy zal hen nogtans verlossen van alles wat den naam van *dood* draagt, naar Paulus tale: *Die ons mit zulk een grote dood verlost heeft, en [nog] verlost; op Welken wy hopen; dat Hy ook ons nog verlossen zal.* 2 Kor. 1: 9, 10.

2. in hoedanige *hongersnoden* zy geraken mogen, zo dat 'er gene uitkomst voor handen schynt: Hy zal egter, Job. 5: 20. hen in den honger verlossen van de dood, en langs den eenen of anderen weg van zyne Voorzienigheid, zyne kinderen verzorgen, dat hun brood hen gegeven worde en hunne wateren gewiffe zyn.

Dit heeft onder andere Jakob ondervonden, waar Gen. 48: over hy den HEERE roemt; dat Die hem verlost hadde van alle quaad en hem gevoed tot zynen ouderdom toe. Dit is aan Israël naadrukkelyk bevestigt, niet alleen uit die dodelyke dienstbaarheid van Egypte

Nehem. 9: verlost, maar ook zo lange jaren in de woestyne gevoed, en by het leven behouden in den honger. 9, 15, 20, 21.

En willenwe hier van een nieuwe proeve beschouwen: wendenwe ons tot dat gedeelte der H. Geschiednisse, 't welk wy thans onder handen nemen: daar komen ons de zonen der Profeeten voor in een groten hongersnood en in een dodelyk gevaar; maar de HEERE weet hen, door middel van Eliza, van die dood te redden en by het leven te behouden in den honger.

t'ZAMEN-
HANG.

In het voorgaande van dit Kap. is verhaalt; hoe Eliza aan een weduwe de oli vermenigvuldigde, opdat zy en hare zonen daar by mogten leeven: vervolgens hoe

hoe hy een zoon der belofte red van de dood. Nu komt ons van het een en ander een nieuwe bevestiging voor.

In dit deel der H. Geschiedenisse lettenwe op

I. De Aanleiding tot dit wonder vers. 38-40.

II. Het wonder zelve. vers. 41.

De Aanleiding tot dit wonder word ons in 't Gemeen verhaalt vers. 38. *Als nu Eliza weder te Gilgal quam, zo was 'er honger in dat land enz.*

VERDEE-
LING.

VERKLA-
RING VAN
het I. DEEL.

Het blykt uit het voorgaande, dat Eliza zig enigen tyd op den berg Karmel en te Sunem hadde opgehouden: alwaar hy een doden hebbende levendig gemaakt naar Gilgal wederkeert.

Gilgal was een kleine stad niet verre van de Jordane en Jericho gelegen: dus genoemd, omdat de HEERE de smaad van Egypte aldaar van Israël hadde afgewentelt; en vermaart geworden, omdat zy de eerste legerplaatse van Israël was, na hunnen ingang in Kanaän: daar Jofua XII. steenen uit de Jordane genomen oprigte, tot een gedenk-teken van den wonderbaren doorgang door de Jordane. Van hier was Eliza met zynen meester Elia uitgegaan, toen deze zynen laatsten omtogt deed voor zyne hemelvaart. Jof. 4: 19-23. 2 Kon. 2: 1.

Nu komt *Eliza weder te Gilgal*: daar een school der Profeeten was, gelyk het vervolg leert: welker zonen niet alleen voor gedurige verzoekingē blootgestelt waren: maar ook nu in zware bekommeringen, wegens de benauwtheid der tyden, die hen ligt aanleiding konde geven, om herwaart en derwaart te verstrooijen, by aldienze gene ondersteuning ontvingen.

Want *'er was honger in dat land.*
De *Honger* is een van de zwaarste oordeelen, welke de HEERE aan een volk toezend: waarom die onder de drie plagen, aan David voorgefelt, als de eerste gemeld word. 2 Sam. 24: 13. Lev. 26: 19, 20. Zulk een hongersnood hadde de HEERE meermalen aan het afvallig en on-

Deut. 28:18. gehoorzaam Israël gedreigt, en meer dan eens hadden zy daar van de smertelyke bevinding, zo in de dagen der Rigteren als der Koningen.

Zodanig een *honger was 'er* ook toen ter tyd in die *landstreeke*, niet by geval, maar door een regtmatig oordeel van God, om hunne afgodery, kalveren-dienst en andere godloosheden te straffen. Om deze rede hadde de HEERE voorheenen in Elias dagen den he-
 1 Kon. 17:1. mel drie jaren en zes maanden gesloten, zodat 'er geen en 18: 2. dauw nog regen viel, waar uit een zware hongersnood ontstaan was. En schoon de HEERE, naar de grootheid van zyne Goedertierenheid, op de voorbede van Elia dat oordeel hadde afgewend en den hemel geopent, het afvallig Israël floot nogtans zyne ooren en herte toe voor den Hemel en de stemme der Profeten: billyk derhalven, datze wederom met een hongersnood geplaagt wierden; waar in niet alleen de afvallige, maar ook de getrouwe in den lande ingewikkelt wierden: want deze is meermalen de weg van Gods Voorzienigheid, niet alleen de godloze te straffen, maar ook zyne kinderen in de gemeenschap van die oordeelen in te leiden; dewyl ook zy het hunne toebrenge, om Gods ongenoegen op te wekken; opdat zy door zyne tugtroede mogen vernedert, geloutert, en aangezet worden, om gelove, hope, lydzaamheid, medelyden en andere deugden te oefenen.

In zulk een omstandigheid waren de zaken by de komfte van Eliza te Gilgal; en de text voegt 'er by: *En de zoonen der Profeten zaten voor zyn aangezichte.*

Alle de Uitleggers, zo wel als de Onze, merken aan, dat deze discipelen volgens een oude gewoonte aan de voeten van Eliza zaten; om van hem, als hunnen Meester, te worden onderwezen: 't geen te regte een *zitten voor zyn aangezichte* kan genoemd worden, dewyl zy met een nauwkeurige opmerkzaamheid des HEEREN
 woord.

woord als uit zynen monde ontgingen. Maar schoon ik dezen zin niet uitfluite, schynt het my egter toe; dat 'er nog meer naadruk in ligge; byaldien men dit *zitten* begrype als een gestalte van treurige en verlegene, die Eliap. 183. voor het aangezichte van Eliza zitten in hunne radeloosheid en hunne oogen op hem hebben geslagen als hunnen algemeenen Meester; die zig reeds door vele wonderen hadde doorlugtig gemaakt; of hy geenen raad zoude weeten te verschaffen in zulk een ongelegenheid: immers dit komt ten naaften overeen met het volgend bevel van Eliza aan zynen jongen gegeven.

Ondertussen kan men in dit gedrag van de zoonen der Profeeten 1. hunne *stantvastigheid* opmerken, welke in die landplage hunnen stant niet verlaten, nog herwaart en derwaart omzwerven om brood te zoeken; maar by elkanderen te Gilgal blyven, van ouds door zo vele merken van Gods tegenwoordigheid verheerlykt, om daar elkanderen onderling tot troost en hulpe te zyn en te zamen te leven of te sterven. 2. Blykt hier in hunne *Hoogagting* voor den Profeet Eliza, dien zy by zyne aankomste aanstonds erkennen als den Navolger van Elia, en voor wiens aangezichte zy in hunne verlegenheid nederzitten; om zynen raad en hulpe aftewagten: als weetende, dat de HEERE de ziele van zyne gunstgenooten van de dood zal redden, en magtig is hen by het leven te behouden in den honger.

De Profeet zal ook de verwagting van die nootdriftige niet laten verloren gaan; maar raad schaffen, daar andere menschelyke raad uithadde: en dit mogen we als de Byzondere Aanleiding tot het volgend wonder aanmerken.

Immers *hy zeide tot zynen jongen: zet den groten pot aan, en zied moes voor de zonen der Profeeten.*

Door dezen *zynen jongen* heeft men waarschyndlyk Gehazi te verstaan, in het voorgaande gemelt, welke den

p. 61. Profeet ten dienste stond in allerlei voorvallende gelegenheden en in allerlei dienstwerk.

vers. 43. Hier wil hy hem gebruiken tot zynen kok, hem gebiedende: *Zet den groten pot aan*; daar veel in konde; want uit het vervolg blykt, dat 'er waarschylyk hondert mannen tegenwoordig waren, waar toe een grote pot en voorraad vereischt wierde. In dezen groten pot beveelt hy hem de spyze voor de zoonen der Profeeten toe te bereiden en te *zieden*; 't zy dan een soorte van *moes*, 't zy een soorte van *bry*, gelyk andere willen.

Elia p. 97. Waar uit men besluiten mag, dat de Profeeten en hunne leerlingen niet gewoon waren lekker te leven, gelyk de Baäls-profeeten, die van de tafel van Jezabel aten, maar datze zig met een geringe portsie verge-noegden; waar toe de omstandigheden des tyds hen des te meer benodigden; om hunne onwaardigheid en ootmoedigheid te betuigen, en bequamer te zyn tot het gebed en andere godvrugtige oefeningen.

Terwyl het nu binnen huis aan voorraad ontbreekt; word men genoodzaakt, die buiten de Stad te zoeken: dit word verhaalt vers. 39. *Doe ging een uit in het velt om moeskruiden te lezen.*

Wie het geweest zy verzwylt de H. Geschiedenis: waarschylyk een van de zoonen der Profeeten, die de moeite op zig neemt, om in het velt naar *moeskruiden* te zoeken: onder welk woord men allerlei groente en gewassen des velts begrypen kan; die vooral in hongersnood bequaam zyn, om enig voedsel uit te leveren; en van God zelve daar toe na den val geschikt zyn, volgens zyne tale tot Adam: *gy zult het kruid des velts eeten*: 't welk voor den val geschikt was voor het gedierte der aarde en het gevogelte; gelyk vele willen, uit vergelykinge van Gen. 1: 30. met Kap. 3: 18.

Dewyl nu de beste moeskruiden, gelyk het door-gaans in zulke gelegenheden gaat, reeds voorhenen

waren opgezogt, was 'er mogelyk niet veel goeds meer te vinden: althans de uitgezondene vind een wilden wynstok, eigentlyk een *wynstok des velts*, dat is, die in 't velt in 't wilde waft.

En hy las daar van zyn kleed vol wilde koloquinten: zynde een soorte van *Konkommers*, anders *Kouwoerden over zee* genoemd, van een geweldige wrange bitterheid: waar over men de beschryving van Dodonæus kan nazien.

Deze wilde Koloquinten vergadert hy van den wilden wynstok, niet dat die eigentlyk daar aangroeiden, maar omdat deze afgezondene het een voor het ander nam; want de ranken van deze plante zyn niet ongelyk aan die van den wilden wynstok, gelyk de Onze opmerken. Het kan ook zyn, dat hare ranken, die zeer takkig en hakig zyn, by dezen wilden wynstok zyn opgelopen en met deszelfs ranken en bladeren vermengt, gelyk de wilde kouwoerden en konkommers zig overal ligtelyk aanhechten.

Hoe het zy, de afgezondene, die hier van gene byzondere kennis hadde, denkt hier een goede voorraad voor den groten pot gevonden te hebben, en leeft 'er zyn kleed vol van: want in de Oosterse landen plag men lange en wyde kleederen te dragen, die met een gordel wierden opgeschort, zodat men daar in veel voorraad bergen konde: zo word Hagg. 2: 13. gewaagt van iemand, die heilig vleesch draagt in de slippe van zyn kleed, en raakt met zyne slippe aan het brood of aan het moes.

t' Huis gekomen, snyd hy die in den moes pot, om tot spyze te worden toebereid; want zy kenden die niet in hare wrangheid en schadelyke uitwerkingen.

Alles vervaardigt zynde begeeft men zig aan den maaltyd: daarna schepten zy voor de mannen op, om te eten. vers. 40. Dewyl hier een goed aantal van gaffen tegenwoordig was, is het ligt te begrypen, dat men

uit

uit den groten pot verscheidene schotels gevult heeft, gelyk Abarbanel opmerkt, welke aan de zoonen der Profeten wierden opgedist om te eeten.

Maar hoe groot ook hun honger zyn mogte, en hoe dankbaar hunne erkentenis aan den HEERE, Die van de kruiden des velts een tafel voor zyn volk weet te dekken: egter was hunne verquikking niet groot: want *het geschiedde als zy aten van dat moes, datze riepen en zeiden: Man Gods, de dood is in den pot! en zy konden het niet eeten.*

Nauwlyks hadden zy dat geregt gesmaakt, of zy bemerkten aanstonds, dat het geen eetbaar voedsel was: hierom *roepenze* in hunne verlegenheid, als radeloze menschen; *Man Gods, de dood is in den pot!*

Zy erkennen Eliza voor een *Man Gods*, een gewone eernaam van de Profeten, als zynde van God geroepen en bequaamt tot zynen dienst, om naar zynen wille tot zyne Eere te werken. En te regte wenden zy zig tot hem, als hun algemeen Hooft en Meester; opdat hy, op wiens orde deze pot met moes was toegerust, raad mogte schaffen tegen het dodelyk gevaar, dat hen dreigde.

Dit drukkenze uit met deze tale: *de dood is in den pot.* een bekorte en oneigentlyke manier van spreken, meermalen gebruikelijk in grote verlegenheid: waar mede zy willen aanwyzen, dat deze spyze niet alleen onetbaar was, maar ook van een dodelyke uitwerkinge: even gelyk Farao Moze verzogte: *Bid dog den HEERE vuriglyk, dat Hy slegs deze dood van my wegneme:* dat is die dodelyke plage der sprinkhanen. Exod. 10: 17. En

2Kor. 1: 10. in dezen zin komt de *Dood* meermalen voor in de H. Op. 6: 8. Schrift. Waar uit dan van zelve blykt, dat die wilde Koloquinten een soorte van Vergif waren en van een dodelyke uitwerkinge, daarom genoemt de *Galle van de Dodonæus*, aarde en de *Dood der planten*: gelyk de Schryvers over de Kruid-

Kruid-kunde hebben opgemerkt; die ook de byzondere schadelyke uitwerkingen daar van aanwyzen, nodeloos om hier optehalen.

Dit gevenze aan Eliza te kennen, opdat die hun gevaar ter herte mogte nemen, en raad tegen zulk een dodelyke quaal verschaffen: even gelyk de Mannen van Jericho zig vergenoegden met hunne klagte in den schoot van den Profeteet uitteboezemen. p. 23.

Eliza door deze tale opgewekt en merkende, in wat gevaar de zoonen der Profeteeten waren, rust zig toe, om hen in hunne verlegenheid te hulpe te komen. II. DEEL.

Hierom beveelt hy: *Brengt dan meel.* vers. 41. Schoon 'er honger in het land was, wierd 'er egter by de zoonen der Profeteeten nog enig *Meel* gevonden, zonder bepalinge van welke vrugten des lands het gemalen was. Dit wil hy dat men tot hem *brengt*: opdat het niet schynen mogte, als of hy enige stoffe, van een geneezende kragt, by zig hadde.

Dit meel hebbende ontfangen, *wierp hy het in den pot*: 't welk niet dus moet worden opgevat, als of Eliza dit moes uit den pot hadde laten doen; en in plaatse daar van meel tot spyze laten voorbereiden; want dog haddenze meel genoeg gehad, was het niet nodig geweest, om moeskruiden uit het velt te halen, en wat wonder stak 'er dan in? Maar men heeft het eenvoudigt dus te begrypen, dat de Profeteet hebbende belaft om de gevulde sshotels weder in den groten pot te gieten, daar op het meel in den zelven *pot* hebbe geworpen, even gelyk hy het zout in de quade fonteyne te Jericho wierp.

En wetende, welk een wonderkragt de HEERE daar aan geven wilde, zegt hy: *Schep voor het volk op dat zy eeten*: beveelende dat men hen andermaal voordisse, en gerust dat het een goed voedsel voor hen zoude bevonden worden.

Dit bleek by de Uitkomst: *Doe was daar niet quaads in den pot*: niets bitters nog dodelyks. Men kan hier een proeve van den kortbondigen styl der H. Schryveren opmerken: want het spreekt van zelve; dat hier onder verscheidene zaken moeten begreepen worden. 1. dat men andermaal uit den zelven pot voor de gasten hebbe opgedist. 2. dat zy daar van hebben gegeten, geruft op het woord van den Profeet, van wien zy gene schadelyke spyze verwagten: en dit hun gelove is opmerkelyk. 3. dat zy door deze spyze zyn verquikt en verzadigt geworden. 4. dat alle schadelyke uitwerkingen van de koloquinten zo geheel weggenomen waren, dat 'er niet quaads meer van dit kooksel te vreezen was, gelyk by het vervolg bleek. 5. eindelyk, dat zig hier in des HEEREN Goedertierenheid en Kragt door middel van den Profeet zeer heerlyk openbaarde.

BETOGING. En zo word hier Eliza door een nieuw wonder voor het aangezichte van de zoonen der Profeeten verheerlykt; daar hy zulk een dodelyk kooksel van koloquinten geneest en in een goed voedsel verandert. 't Is waar, dat hy 'er een Middel toe gebruike, *meel in den pot geworpen*, 't geen ook enig vermogen heeft, om de bitterheid van de Koloquinten te verzagten; zo men staat kan maken op de aanmerkinge van sommige Natuurkundigen: maar een ieder begrypt ook ligtelyk, dat dit middel door zig zelve niet genoegzaam was, om een kooksel, voor honderd mannen geschikt, te kunnen verbeteren; tenzy dan God op een byzondere wyze door zyne kragt tusschen beiden quam, onder Wiens heerlykheden dit behoort, dat Hy uit de dood het leven weet voort te brengen. En dewyl dit geschied door middel van Eliza, heeft men hem, in navolginge van de zoonen der Profeeten, te erkennen voor een *Man Gods*.

Vallef.
de Sacr.
Philosoph.
cap. 36.

Zeer

Zeer Gepast nu geschiedde dit wonder in de tegenwoordigheid van de zoonen der Profeten; om hen, als het ware, door een zinnebeeldig verhoog leerzame zaken onder het oog te brengen, die van hen opgemerkt en waargenomen moesten worden, wanneer zy zelve het gewoon Profetis ampt zouden aanvaarden.

1. Ter waarschouwing; om nooit door onbedagtzaamheid Koloquinten in den pot te snyden, en nimmer uit onkunde of andere oorzaken schadelijke en zielverdervende leeringen in hun onderwys in te mengen, of aan andere voor te diffen. 2. Maar in tegendeel het Woord van God regt te snyden en het gezond meel of zuiver koorn van de ware leere op te diffen, waar door de ziele geneezen en gevoed word. 3. Konnende hen dit teffens tot Troost gedyen, dat hoedanige bittere Koloquinten hen toebereid wierden, die hen egter niet dodelyk zouden zyn, maar hen, door de genade des **HEEREN**, ten goede medewerken: gelyk Jesus daar mede zyne discipelen bemoedigde: *Al is het dat zy iet dodelyks drinken, het zal hen niet schaaden.* Marc. 16: 18.

't geen men in een letterlyken en in een geestelyken zin gevoeglyk opnemen kan.

GEPAST-
HEID van
dit wonder.

Bladz.
187

Dieser
über die
Koloquinten
des A. 187
s. 187

V. d. V.
B. 187
vid. Grot.
& Gualther.
h. 1.

Sommige der Oudvaderen en eerste Kerkhervormeren klimmen nog een trap hoger, en denken, dat ook hier in iet Voorbeeldigs opgesloten ligge. Alle speelingen der gedagten hier omtrent op te halen, is ons oogwit niet. Wy bepalen ons tot die twee bedenkingen; waar toe P. Martyr aanleiding geeft, en die wy beknopt zullen uitbreiden.

BEDENKINGEN
OVER
DEN VOOR-
BEELDIGEN
ZIN.
p. 233. b.

1. De Eerste is, dat hier een verhoog gegeven worde; hoe de Heere Jesus, die ware Eliza en grote Profet, ten allen tyden heeft zorge gedragen, dat alle verderfelyke leeringen, welke immermeer in zyne Kerke zouden worden ingebragt, haar niet dodelyk zouden zyn; maar door het gezonde meel van zyn Woord weder-

derlegt of geneezen worden: want *alle Schrift is van God ingegeven, en is nuttig tot leering, tot wederlegging, tot verbeetering.* enz. 2 Tim. 3: 16, 17. hierom eiders geroemt, als de *gezonde leere en gezonde woorden.*

Matt. 5.
op 15.

Drieffen
over de
Ketteryen
der Apost.
eeuwe.

Vitr. h. 1.
Ewald diff.
p. 15. &
seg.

En gewis, dit heeft de Heere Jesus niet alleen gedaan in zyne omwandeling op aarde, doe Hy de Wet zuiverde van de Koloquinten der Farizeeuwen; maar ook door alle volgende tyden van zyne Kerke. Zal ik hier gewagen van Simon den Toveraar, die van ouds gerekent wierde voor de bron der ketteryen, van Petrus genoemd *een gansch bittere galle en t'zamenknopinge van ongerechtigheid?* Hand. 8: 23. Of zal ik melden van de Kabbaliftische Joden en Gnostyken, die in de tyden der Apostelen reeds het hoofd opstaken, en de gronden van allerlei wangevoelens hebben gelegd? Of van de bittere Koloquinten van Arrius? van wien vele denken dat Johannes profeteert. Openb. 8: 11. *En de naam der sterre word genaamt Alssem, en het derde deel der wateren wierd tot alssem, en vele menschen zyn gestorven van de wateren; want zy waren bitter geworden.* Of van het verderf der Pelagianen en inzonderheid van den Antichrift? wiens *wynstok is uit den wynstok van Sodom en uit de velden van Gomorra: zyne wyndruiven zyn vergiftige wyndruiven: zy hebben bittere beziën.* Deut. 32: 32, 33. Zoude ik van alle deze en diergelyke opzettelyk gewagen, ik moeste dan de gansche historie der Ketteren doorlopen, en aantonen, hoe de Meerder dan Eliza, door middel van het gezonde meel van zyn Woord, die dood uit den pot heeft weggenomen, de bedorven leere gezuivert en tot nog toe de reine genadeleere in de ware Kerke heeft bewaart, het gezond voedsel voor hongerige zielen.

2. De Tweede aanmerkinge is: dat 'er niets zo bitter nog dodelyk is, het welk Gods kinderen gemengt word: of het word hen een geneesmiddel en door de

genade van Jesus Christus gezond gemaakt, Die aan het kruis door alle zyne lydens gemalen en tot een *Tarwenmeel* is toebereid, om al het dodelyke dodeloos te maken, door middel van het gelove. Dit is reeds het gevoelen van sommige Oudvaderen geweest, en word van Martyr geroemt als een zoete en godvrugtige allegory. Joh. 12: 24.

Wat hier van zy: wy vinden hier een duidelyke bevestiging van de tale des Digtters. Psalm. 33: 18, 19. TOEPAS- SING.
Ziet des HEEREN oog is over de gene die Hem vreezen, op de gene die op zyne Goedertierenheid hopen; om hunne ziele van de dood te redden, en om hen by het leven te houden in den honger.

Van het laatste denkenwe te spreken by de volgende stoffe: Nu haddenwe lust om by de eerste belofte een weinig stil te staan in een nadere Toeëigeninge: waar toe wy dezen grond leggen: dat de ware Eliza, Jesus Christus, door het gezonde meel van zyn woord en genade alle bittere en dodelyke quaalen zoet en gezond maakt.

Alle kinderen der Profeeten, in Jesus leerschole onderweezen, weten; welke dodelyke Koloquinten hen meermalen worden toebereid, en welk een dood in hunnen pot is. En hier toe mag men brengen 1. De kragt der inwonende zonde in het lichchaam der zonde, dat hen zo zuur en bitter valt; want de zonde mag voorwenden wat zy wil, het is haar te doen om de ziele te dooden. 2. Allerlei uitwendige tegenspoeden, plagen en verdrukkingen, 't zy dan gemene oordeelen waar in zy gewikkelt worden; 't zy byzondere bittere dranken, die hen zelve of de zulke, waar op zy een tedere betrekking hebben, worden ingeschonken. 3. Inwendige verzoeking; die hen nog zuurder vallen, als God zig verbergt, bittere dingen tegen hen schryft en op hen toorn: of den verzoeker

Rom. 6: 6.

toelaat zyne vergiftige pylen op hen te schieten: dan
 Pf. 116: 3. gelt de taal: *banden des doods hadden my omvangen, en
 de angsten der helle hadden my getroffen, ik vond benauwt-
 heid en droefenis: vooral wanneer hy lasterlyke gedag-
 ten in de ziele werpt, zo veel te wranger, omdat
 Gods kinderen meermalen niet nauwkeurig weten te
 onderscheiden, of die van buiten ingeworpen worden;
 dan of die uit hunnen eigen pot opwellen. 4. In een
 eigentlyken zin is de dood in hunnen pot; waar over
 Rom. 7:24. zy uitroepen: *Ik elendig mensch! wie zal my verlossen uit
 het lichchaam dezès doods?**

Maar ziet hier een proeve van de oneindige Liefde,
 Wysheid en getrouwe Voorzorge van den tegenbeel-
 digen Eliza, dat Hy niet alleen zyne kinderen in alle
 Rom. 8: 35-37. deze nooden en dooden bewaart, veilig en uithelpt:
 1 Kor. 10: 13. maar ook de dodelyke Koloquinten zoet maakt en het
 schadelykft vergif, in heilzame artsnyen weet te ver-
 anderen: immers Jesus uitsprake is rond: *al is het dat-
 ze ict dodelyks drinken, het zal hen niet schaden: maar den
 genen die God liefhebben, zullen alle dingen ten goede mede-
 werken: zo voegt 'er Paulus uit de algemene weten-
 schap der heiligen by. Rom. 8: 28.*

Het zoude van een langen adem zyn, dit in alle ge-
 melde byzonderheden uitvoerig aan te tonen. Dit wee-
 tenwe 1. Dat de zonde het doodelykft vergif voor de
 ziele is, en nochtans weet Jesus door zyne genade de-
 zelve dienstbaar te maken; om de schaamte, zelfsver-
 foejing, verootmoediging, bedagtzaamheid en liefde
 van zyne kinderen te bevorderen: waar van Petrus zulk
 een duidelyk voorbeeld uitgeleevt heeft. 2. Alle ver-
 drukkinge en kastydinge geeft daarna een vreedzame
 Heb. 12:11. vrugt der geregtigheid, waar door men geoefent
 Rom. 5: 3. word: gelyk de bitterste dranken voor den mond meer-
 1 Pet. 4. vs. malen het meest de geneezing bevorderen: *wie in het
 1. en volg. vleesch geleden heeft, die heeft opgehouden van de zonde.*
 3. In-

3. Inwendige verzoeken maken de gelovige meer den beelde van Gods Zoon gelykformig, en dienen om hen meer te verootmoedigen, meer prys te stellen op Jesus lydende liefde en vrye genade en te leeren eeniglyk van Hem aftehangen: dan geld de taal: *Myne Genade is u genoeg; want myne kracht word in zwakheid volbragt.* 2 Kor. 12:9. 1 Kor. 3:22. 4. De dood zelve is de hulle, want de dood des lichchaams verlost hen van het lichchaam dezes doods: daar is niet quaads in, het vergif is 'er uit; en de dood is verflonden tot overwinning: zy is een afsterving van de zonde en ingang in het eeuwig leven. 1 Kor. 15:54-57.

Zo is de genade van Jesus het gezond meel, 't welk alle bittere Koloquinten geneest; waar in Hy zig als de ware *Eliza* openbaart, een God van zaligheid, ja een God van volkomene zaligheid, by welchen HEERE uitkomsten zyn tegen alles, wat den naam van dood draagt. Pf. 68: 21.

Onbekeerde menschen, die dit leest of hoort, begint gy nog niet verliest te worden op het heil van Gods kinderen? kondge u nog niet beweegen laten, om u in Jesus leerfchole te begeeven en u voor zyn aangezichte neder te zetten, om zyn onderwys door zyn woord en Geest in te neemen?

Ik vreeze van neen: want gy kond het in Jesus leerfchole niet harden, maar hebt het omzwerfen lief gekreegen: gy loopt veel liever in het wilde, en houdt u den ganfchen dag op, om Koloquinten te leezen, om uwe hongerige maag daar mede te vervullen. 1. de Een wil zyn honger verzadigen met de dingen dezer wereld en 't geen zyne vleefchelyke lusten kan free-len; lekker eeten en drinken, begeerlykheid der oog-en; begeerlykheid des vleefches en grootsheid dezes levens zyn uwe lokaazen, spyze en vermaak. 2. een Ander, die overtuigt is geworden, dat zyne ziele by den welluft niet leven kan, tragt zynen honger te verzadi-

zadigen met vele godsdienstpligten en oefeninge van burgerlyke of zeedelyke deugden, die naar druiven gelyken, en leeft 'er zyn kleed vol van, om een eigene gerechtigheid op te rigten en daar by te leven.

Maar alle deze en diergelyke hebben te weten, dat de *dood in dien pot is*. 1. Wat zal het een mensche baten, schoon hy de gansche wereld gewon, en leed schade van zyne ziele? of wat zal de mensch geven tot lossing van zyne ziele? 2. Of zultge een eigene gerechtigheid voor God oprigten? o! die wynstok is uit den wynstok van Sodom, en uit de velden van Gomorra, zyne wyndruiven zyn vergiftig en hebben bittere beziën. 3. Gy zult eens van dat vergif moeten bersten, ja eer uwe potten den doornstruik gewaar worden, zal Hy u in heeten toorne wegstormen.

Pf. 58: 10.

Ach! datge nog haastelyk ontwaaktet en door des Geests ontdekkinge zaagt, dat de dood in alle die potten is! Dan zoudenwe u raden, als verlegene en radeloze tot Jesus te roepen om redding, en naar het gezond meel van zyn woord en genade begeerig te worden.

Maar deze stoffe raakt ten naaften Jesus leerlingen, die gewoon zyn voor zyn aangezichte neder te zitten.

Hebtge uw groot voorregt gezien, dat uw heil in Jesus handen besteld is: Verlustigd u dan in de oneindige goedertierenheid, wysheid, magt en trouwe van dien groten Leeraar; en laat het tot uwe ondersteuning gedyen in allerlei nooden en dooden; dat Hy die Eliza is, die *Eel* en sterke God, het Heil des HEEREN, een God van zaligheid, ja een God van volkomene zaligheid: by Wien uitkomsten zyn tegen de dood.

Maar ontfangt ook dit woord van Vermaninge.

1. Wagt u zorgvuldig; datge, door een heimelyk aankleeven aan afgoderyen en beeldendiensten, of
klein-

kleinagtinge van de middelen der genade, den HEE-
RE geene aanleiding geeft; om een honger te zen-
den in het land; niet een honger naar brood, nog een
dorst naar water, maar om te hooren de woorden des
HEEREN: waar op een droevig omzwerven volgd:
naar de bedreiging, Amos 8: 11, 12.

2. Ziet nauwkeurig toe, datge in een tyd van ruim-
te of gebrek, niet herwaart nog derwaart omloopt,
als in 't wilde zoekende om maar enig voedsel voor
uwe walgende of hongerige mage te vinden: gy mogt
dan onbedagtzaam, in plaats van goede spyze, bit-
tere koloquinten verzamelen: 't welk menig eenen zo
qualyk bekomen is.

3. Maar beproeft de spyze, die u aangeboden word,
naar het voorbeeld van die edle Beroenzen, met het
gehemelte van een geheiligd oordeel, en tragt die als
uit de handen van Jesus zelve met alle toegenegenheid
te ontfangen. Hand. 17: 17. 1 Joh. 4: 1.

4. Hy bied u het gezond meel in de bedieninge van
zyn heilig Woord en Avondmaal gedurig aan: maakt
'er uw gebruik van, als middelen ter voedinge, van
Hem verordend.

5. En kookt die heilige dingen in heilige potten; 2 Chron. 35: 13.
om door een geestelyke en gelovige herkauwinge van
de goddelyke waarheden de zoetheid en de kragt van
Jesus meel en brood, van zyn vleesch en bloed, te
smaaken, tot verquikking en sterkte: het beste middel
om in Jesus te blyven en de ziel voor verleidinge te be-
waaren. Joh. 6: 51, 56. Zo luid de vermaning van Judas, naar de
gronttaal, vers. 20, 21. *Maar gy, Geliefde, bouwende u
zelve op uw allerheiligste gelove, biddende in den Heiligen
Geest; bewaart u zelve in de liefde Gods.*

6. En zyt dan niet traag; om van het goede, dat
gy van God ontfangen hebt, voor andere op te schep- 2 Chron. 35: 13.
pen en daar van uit te deelen onder het volk; elk in

zyne betrekkinge en naar de mate der genade en gave; want het goede is mededeelzaam.

Neemt dit nog mede tot uwe Vertrouwing.

1. Zyn 'er nog vele onreinheden in des HEEREN Ezech. 9:4. huis en heiligdom; die u meermalen doen zugten: daar zal eens een tyd komen; dat *alle de potten in Jerusaleem en Juda den HEERE der heirscharen zullen heilig zyn; zodat alle die offeren willen zullen komen, en van dezelve nemen en in de zelve kooken: en daar zal geen Kanaäniter meer zyn in 't huis des HEEREN der heirscharen ten dien dage.* volgens de dierbare belofte. Zach. 14: 20, 21.

2. Draagtge nog de dooding van den Heere Jesus in 2 Kor. 4: uwe lichchamen omme: het leven van Jesus zal ook 10, 11. in uwe lichchamen worden geopenbaart.

3. Moet uw pot eens in scherven vallen en het lichchaam sterven om der zonden wille: daar zal niets quaads in de dood zyn; maar gy op eenmaal en voor altoos van alle zondig en droevig quaad verlost zyn: uwe ziele zal leven om der gerechtigheid wille. Tot dat de tyd verschynen zal, waar in uw pot geheel zal 1 Kor. 15. geheilgd worden, uw aards lichchaam in een hemels zal worden afgewisseld, en gy geheel en al een vat Zy-Rom. 9:23. ner eere zult zyn, te voren bereid tot heerlykheid. Amen.